

Válasz Polonyi Péternek

VISSZHANG - XLVII. évfolyam 16. szám, 2003. április 18.

Boldog vagyok, hogy Polonyi Péternek mindössze egyetlen félmondatom szúrt szemet. Nekem lenne még néhány kedves ötletem. Még nagyobb boldogsággal tölt el, hogy kérdésével (Szégyellni kell-e Kínát?), melyet rögtön meg is válaszol (büszkék lehetünk arra, hogy az ott zajló "alapvetően pozitív" változásokban a magyar reformok is szerepet játszottak), alkalmat ad arra, hogy elmeséljem megbírált feltevésem szövegkörnyezetét.

Az MTA Közgazdaság-tudományi Kutatóközpontjának ünnepi Nyers-konferenciáján először Kornai János hozta szóba Kínát. Ő Gorbacsovhoz és Teng-Hsziao Pinghez hasonlította Nyers Rezsőt. Szeretettel tette. Az analógiát Szamuely László a Tienanmen téri "sajnálatos eseményekre" utalva az ünnepelt nevében erősen sérelmezte. Az ünnepelt eközben szerényen hümmögött. Feltevésem e hümmögésből ered. Merem ugyanis remélni, hogy az "adhatom-e (megint) a nevem a tankokhoz?" szorongató kérdésére Nyers válasza legkésőbb 1974-ben egyszer s mindenkorra megváltozott. Amikor a nyolcvanas évek végén ismét politikusi köpönyeget húz, úgy vélem, leginkább azért teszi, hogy a tankok tovább rozsdásodjanak a laktanyákban.

Sosem állítottam, hogy szégyellnie kellene a mostani Kínát. Ha rám hallgat, azt se restellje, hogy éveken át tágította a fejét a hazánkba látogató kínai közgazdászoknak. (Örök élményem marad, itt vallom be klausztrófóbiámat, hogy az intézeti liftben egyszer együtt utazhattam tizennégy távolkeleti szocialista reformerrel.) Szégyen? Kevesebbet mondok: nem hinném, hogy Nyers büszke lenne (lehetne) arra, amit Polonyi "vitathatatlanul ellentmondásos, de ALAPVETŐEN pozitív" (kiemelés tőlem - KJM) változásoknak tart Kínában. Kétséggkívül az effajta dialektika örökre bevésődött az ünnepelt retorikájába is. "Ezerszer jobb most a népnek, mint Mao alatt." "Emlékezzünk a kulturális forradalom borzalmaira!" "Egy birodalomban kell a kemény kéz." "A kínaiaknak nem is fáj annyira egy kis diktatúra." Bizonyára Nyers fejében is megfordulnak néha ehhez hasonló veszedelmes féligazságok. Mégis remélem (ismétlem: nem tudom), hogy az "alapvetően" szót ilyen összefüggésben már régóta nem lenne képes minden arcpirulás nélkül leírni. "From tanks to banks" - hirdette a '89-es forradalmak nyugati politikai publicisztikája. Tankoktól bankokig. Nem pedig tankokkal a bankokért.

Kovács János Mátyás